

Regler för jäv inom Suicide Zero

Vad är jäv?

Jäv är en rätts- eller beslutssituation där en person kan tänkas vara partisk eller där det finns någon särskild omständighet som kan rubba förtroendet för personens opartiskhet. Den som invändningen riktas mot kallas jävig. En jävig person får inte delta i beslutet i fråga eller i förberedelserna för beslutet. För att jäv ska föreligga krävs det inte att personen är partisk utan bara att situationen är sådan att det kan finnas skäl att misstänka partiskhet.

Olika former av jäv

1. *Sakägarjäv*: när situationen angår en själv, man är så kallad sakägare.
2. *Intressejäv*: en person är jävig om ärendet eller situationen kan innebära stor nytta eller skada för personen själv.
3. *Släktskapsjäv*: personen är jävig om saken angår dennas partner, föräldrar, barn, syskon eller annan närstående. Det gäller också om ett ärendekän innebär synnerlig nytta eller skada för sådan närstående.
4. *Ställföreträdarjäv*: en person är jävig om personen själv eller närstående är ställföreträdare för, eller styrelseledamot för, någon organisation som kan tänkas ha direkt, konkret och synnerlig nytta eller skada av de beslut som fattas i ärendet.
5. *Delikatessjäv*: en person är jävig om det finns andra skäl som kan rubba personens opartiskhet i ärendet.

Varför behövs regler?

Reglerna för att förebygga jäv har ett dubbelt syfte: dels att förhindra att någon påverkar ett beslut otillbörligt, dels att förebygga misstankar om att beslut inte tagits på sakliga grunder. Det handlar alltså om att minimera risken för misstanke om partiska bedömningar och beslut utifrån egenintresse och/eller relationer.

Personligt ansvar och omdöme måste vara vägledande i såväl valberedningens arbete som i anställningssituationer. Det handlar också om att minimera risken för maktkoncentration. Partiska bedömningar och beslut kan vara till nackdel för organisationen och leda till minskat förtroende för styrelser och anställda. Det kan också leda till försämrade inre organisationskultur.

Vilka krav finns på ideella organisationer?

Sverige saknar lagstiftning för ideella föreningar och därmed finns inga bestämmelser om jäv som ideella organisationer är skyldiga att följa. Men FRII, d v s Frivilligorganisationernas insamlingsråd, rekommenderar att det ändå finns dokument som reglerar hur potentiella jävsituationer identifieras och hanteras. Varje ideell organisation beslutar om de regler som ska gälla.

Rekommendationer för Suicide Zero

För Suicide Zeros del består reglerna kring jäv/intressekonflikter av dessa rekommendationer som måste fastställas av styrelsen och ingår i kvalitetsrapporten till FRII.

1. I valberedningsarbete ska risk för jäv/intressekonflikt alltid beaktas.
2. Jäv ska alltid beaktas vid löpande styrelsearbete. Vid beslut i enskilt ärende där jäv kan antas förekomma hos/för enskild styrelseledamot ska denna aktivt och utan anmodan lämna styrelserummet under ärendets behandling.
3. Om ledamot anställs av styrelse där man själv är invald ska denna lämna uppdraget. Exempelvis korttidsuppdrag kan dock prövas i särskild ordning. Denna regel gäller även revisions- och valberedningsuppdrag oavsett längd eller form av anställningen.
4. Ledamot, revisor eller anställd ska inte utan konkurrens/jämförelse kunna sälja varor eller tjänster via eget bolag till den styrelse/juridisk person där man verkar.

5. Det är inte lämpligt med släktskap mellan någon av följande på samma nivå:
anställd/styrelseledamot/revisor/valberedare.

6. Personer som är släkt ska inte ha ledande uppdrag samtidigt i flera styrelser. Detta skulle kunna inträffa om Suicide Zero startar systerföreningar i andra länder.

Viktigt att tänka på

1. Att vi alltid ska protokollföra jävsituationer.
2. Att man har ett personligt ansvar att rapportera en jävsituation (både om man själv är jävig eller upptäcker att någon annan är det).
3. Om mötesordförande anses jävig i en fråga utses ny mötesordförande vid behandling av denna fråga.
4. Om situationen är komplex och det inte går att bedöma huruvida det är jäv eller ej, kan omvärlden ändå bedöma det som en jävsituation. Därför bör man därför vara försiktig och hellre anmäla jäv. Det får aldrig finnas tvivel om att gruppen är opartisk.

Dessa rekommendationer antogs av Suicide Zeros styrelse 2016-12-07